

Лексикологія (від
грецьких **lexikos** - пов'язаний
зі словом і **logos** - учення) –
розділ мовознавства, який
вивчає лексику, тобто
словниковий склад мови й
слово як його основну
одиницю.

Слово як одиниця мови

Слово - це основна, базова одиниця мови, яка служить для називання предметів, дій, процесів.

У словах реалізуються наші думки й почуття.

Лексичне значення - це реальний зміст слова, те, що слово називає .

ГРУПИ СЛІВ У ЛЕКСИЦІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

За кількістю
значень

- Однозначні
- Багатозначні

- Суфікс, Київ, Буг
- Поле, гострий, золотий

За
характером
значень

- 3 прямим значенням
- 3 переносним

- Кутні зуби
- Добре серце, гострий погляд

Власне українська лексика

Ці слова виникли на українському мовному ґрунті:

вареники, сніданок, гай, мрія, очолити, людина, суніця.

Фонетичні та граматичні ознаки

1. Чергування [о], [е] з [і]: *село – сільський.*
2. Заміна [е] на [о] після шиплячих та [й]:
жити – жонатий.
3. Наявність суфіксів: -ник, -івник, -ець, -анн, -ач, -яль, -ив, -ар, -есеньк, -ощ: *ворожнеча, плаксій, викладач.*
4. Наявність префіксів: су-, перед-, по-, прі-:
передчасно, подвір'я, прірва, посадити.

Успадковані слова

1. **Спільноіндоєвропейські слова** складають важливий шар української мови. Це назви предметів і явищ, тварин, рослин, чисел, дій, продуктів, родинних зв'язків: *озеро, око, босий, брат, сто, тато, батько, вівця.*
2. **Спільнослов'янська лексика** – слова, наявні в усіх слов'янських мовах: *душа, кінь, правда, вікно, чоловік, жінка, голуб, Купала, вітер.*
3. **Старослов'янізми** - урочиста, церковна лексика: *сотворити, велелюдний, чоло, уста, гординя.*

Запозичення з неслов'янських мов

Тюркізми- назви предметів побуту, продуктів:
тютюн, судак

Грецизми- релігійні поняття, терміни:
динаміка, ікона, апостол

Латинізми- термінологія:
вектор, директор, суфікс, рецепт

З англійської мови- назви професій, технологічних новацій: спонсор, тренер

З італійської мови- музичні терміни, слова зі сфери кулінарії:
піаніно, піца, спагеті

З німецької мови- назви предметів, явищ: ґрунт, шахта

Предмети

Явища природи

Назви місяців

Назви частин тіла

Назви членів сім'ї

Назви тварин, рослин

Риси характеру людини

**Власне українські слова
становлять 90%**